

מרוכה פרק שביעי בבא קמא

עב.

עין משפט
גר מצוה

פ"א מ"י פ"ב מהלכות
גיטות הלכה ט' ופ"ג
מהלכות שחיטה הל' ג
וע"ש כ"כ"מ:

(א) פסחים סג. חולין טז. (ב) קמח. זכחים ג. (ג) חולין טז. וז"ל ר"ש בן לקיש. (ד) ר"ש. (ה) או ליתא בסיפא. (ו) אבל כלל משלם שפיר עמד דין וא"ל חייב אמה ליתן ויכול להוריש לבניו. העתק מחילופי גרסאות. (ז) אפי' לא עמד דין וא"ל סוגיא דהכא איירי בלא עמד דין. העתק מחילופי גרסאות. (ח) ואפ"כ יליף מוכחש דפטור מקרבן שבויה. העתק מחילופי גרסאות. (ט) שקודם שצברה לאחר העמדה דין היתה שתי שבויה וצ"ל שצברה היא שלה ע"י קנס. העתק מה"ל. (י) שער ממה שהיה נערה. העתק מה"ל.

דלא ארלי צערא דסורא. לא דקדקתי טעמו של דבר: ומאי שאל סיפא. כיון דרישא אפי' לא עמד דין^א [קאמר רחמנא] דחמשה צקר ואפי' חמשה חלאי צקר סיפא כשמת אציו ואחר כך טבחה ומכר למה לא ישלם לאחיו את חלקם: וטבחו. כולו משמע: ש"מ. מדקתני מתניתין^ב השוחט חולין בעורה חייב: אינה לשחיטה אלא לצסוף. הלכך כל כמה דטבחה דמריה קא טבחה ובגמר שחיטה הוא דמיטסקר בהנאה: כגון ששחט מיעוט סימנין בחוץ וגמרן בפנים. או^ג השלימין לרוב דבגמר טביחה הוא דאיתסרף ועד השתא דמריה קא טבחה: אינה לשחיטה. אין שחיטה נקראת אלא לצסוף. ונפקא מינה לענין המחשבה בקדשים חוץ למקומם או חוץ לזמנן או מחשבה שלא לשמן אינה מחשבה אלא^ד חייב חישב צסוף שחיטה: מחשבה ועד סוף. וכל כמה דחשיב היא מחשבה: חולין שנשחטו בעורה. פלוגתא היא במסכת קדושין (דף נה.) אי לאורייתא היא אי דרבנן: דאי

דלא אכלי בשרא דתורא ואלא מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא א"ל רישא קרינא ביה וטבחו כולו באיסורא. משמע אבל כפל מחייב אפי' דלא עמד דין ואפי' ארבעה וחמשה הוה מחייב אי לאו דבעינן וטבחו כולו באיסורא ורישא נמי קתני חייב בארבעה וחמשה ואפי' דאיירי בלא עמד דין כמו צסיפא דאין חילוק בין רישא לסיפא אלא דברישא טבחה ואח"כ מת אציו ובסיפא מת אציו ואח"כ טבחה ולמאי דסי' מעיקרא לרב נחמון ולא חמשה חלאי צקר לא מוקי כשעמד דין אלא משום דלא ליהוי ה' חלאי צקר אם כן משמע כל הסוגיא דאדם מוריש קנס לבניו והקשה ריב"ז דברי' נערה שנשפחה (כמוזות דף נד טז: ושם) אמרינן כי קאמרינן ממונא הוי להורישו לבניו צשאר קנסות והתם הוי פי' משום שעמד דין אבל לא עמד דין משמע כולה שמעתא דלא מצי להוריש וי"ל דרבה ורב נחמון דהכא לית להו סוגיא דהתם דסי' דיכול להוריש צשאר קנסות אפי' שלא עמד דין דנהי דקנס של אונס ופיתוי אין יכול להוריש צשום ענין דקתני צנתי' דהתם היינו משום דאותו דבר שהקנס יואל ממנו דהיינו הצת אין יכול להורישו לבניו דאמרינן

התם אותם לבניכם ולא צנתיכם לבניכם אבל ממון דהכא שהכל ד' ו' ויאלין ממנו דהיינו צנתי' הוה מוריש לבניו לפיכך זה הקנס מוריש לבניו ועוד נראה לר"י דרבה ורב נחמון דהכא לא פליגי אסוגיא דרבה ואציו דפרק נערה (סג.) דמיירי הכא כולה מתניתין כשעמד דין ואמרו ליה חייב אמה ליתן לו דכה"ג אדם מוריש לבניו דהיינו קנס כיון דא"ל חייב אמה ליתן לו ולא שייך השתא למפקד ארישא לפלוג צדידיה טבחה ומכר צחיי אציו בין עמד דין ללא עמד דהיינו ליה למתני כולה צעמד דין דתו לא הוי קנס דאפי' צסיפא מת אציו ואח"כ טבחה דפטור משום דבעינן וטבחו כולו באיסורא וליכא וחדוש זה אינו יכול להשמיענו אלא צנתי' אציו ואח"כ טבחה ומכר אבל מעיקרא דצבירה ליה חמשה צקר אמר רחמנא ולא חמשה חלאי צקר והיינו טעמא דמפטור צסיפא פריך שפיר דליפלוג וליתני צדידיה צמה דצריס אמורים כשעמד דין ואמר לו לא תן לו אבל לא עמד דין פירושו שלא אמר לו לא תן לו אלא חייב אמה ליתן לו וטבחה ומכר ואח"כ מת אציו פטור מטעם ולא ה' חלאי צקר^ה דהיינו טעמא דסיפא דסיפא נמי מיירי בלא עמד דין צחיי אציו שלא אמר לו לא תן לו אלא חייב אמה לו אם כן צחנכ נקט צסיפא מת אציו ואחר כך טבחה דצוה הענין אפי' טבחה ואחר כך מת נמי וקצת נראה דוחק פירושו זה דמחא דמועלת העמדה דין דחייב אמה ליתן לו לענין שחשבו כאלו זכה שיכול להוריש לבניו אם כן גם לענין זה תועיל שיחשבו כאלו נתחייב לאציו ה' צקר שלמים שמכח האצ הוא מתחייב לשלם לאחיו ולא מכח ור"י הלכך מפרש דכלל קנס אדם מוריש לבניו^ו והיה דפרק נערה (סג.) לענין קרבן שצוה איירי כמו שמוכח תחילת הסוגיא דלענין קרבן שצוה שלא אציו לרבה ועל זה השיבו כי קאמינא ממון הוי לרבי שמעון להתחייב עליו קרבן שצוה להורישו לבניו שאם חתם ומצטוה אחר מיתת אציהם קנס שהיית חייב לאציו והעמידך דין ונתחייבת לו דין וכפר ונשבע ואחר כך הודה הואיל ואגלאי מילתא דצבעת שפאל ליד היורשים כבר היה ממון אצל אציהם שהרי כבר עמד עליו דין ונתחייב לו ולא היה יכול להודות ולהפטור מהן אם כן לגבי דידהו אין עקרו קנס וה"ל דומיא דפקדון דקרא ומתחייב עליה קרבן שצוה אבל אם לא עמד דין אפי' שיהירש יורשו מכל מקום אין דומיא דפקדון ולא מחייב בטעמא קרבן שצוה אפי' העמידוהו דין ונתחייב להו דין ואחר כך עמה כשתצטוהו כבר נשבע והודה שהרי עיקרו קנס והא דאמר צמר הכי דאצטרך קרא וכיחש לעמדה דין וצגרה ואחר כך ממה דהתם כי קא ירית מינה קא ירית^ז מכל מקום אין דומיא דפקדון אפי' שעי' ירושה צא ליד האצ עכשיו הואיל ותחילתו קנס לגבי דידה ודידיה^ח אפי' ממה אחר צבירה עיקרו קנס ומיקרי לגבי האצ ולא מתחייב קרבן שצוה אלא צכר צכר אלו נערות (סג דף נח: ושם ד"ה יט.) דקצעי יש צגר צקבר ופקע אצ אין צגר ולא פקע אצ ואמאי פקע אצ כשיש צגר צכר וצכר נהי דאין לו מכח יתיה לו מכח ירושה שירש את צמו כיון דקנס נמי צר ירושה הוא ויש לומר דהתם אין יכול לזכות מכחה שהצת לא היתה ראויה לזכות צו מעולם^ט ואם תאמר וכי צעי מעיקרא יש צגר צקבר ודבנה הוי היאך יכול להיות של צנה הלא אינה יכולה להוריש דקאמר צצעי' צצרייתא יש צגר צקבר ופקע אצ ויש לומר דצעי' קמיתא הוי צצושת ופגם דהוי ממונא ומורשת שפיר צנה אפי' צצושת ופגם איתקש לקנס דתנתן צפרק נערה (סג דף נח:) לא הספיקה לעמוד דין עד שמת האב הרי הן של צנתי' משמע דצצושת ופגם נמי קאי מדקתני הרי הן לנשן רביס היינו דוקא לענין צצית האצ איתקוש לקנס כדכתיב ונתן האיש השוכב עמה לאציו הנערה חמשים וכו' ודרשין הנאה שכיבה נ' מכלל דאיכא צושת ופגם ואית דדריש תחת אשר עינה מכלל דאיכא צושת ופגם אבל הכא נהי דמפטור המאנס מן הקנס לפי שאין יכולה להוריש שלא זכתה צו מצושת ופגם דהוי ממונא לא מפרט: ד"א ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף מבי שחיט פורתא בו. ממאי דחייב רחמנא לחולין צצורה ואחשוני חוץ לא מצי למפקד אי ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף מבי שחיטה פורתא אסרה ואידך מפקד עפר צנתי' הוא אפי' צצושת דליכא למימר דמחייב אהוא פורתא כמו שאפרש בצמוד דכיון דאין שם פסול אחר אלא דשחוטין חוץ לצדו איכא למימר דצבחי חייב רחמנא אבל כשיש פסול אחר עמו או יש לפטור אפילו למ"ד ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף כיון דצסוף שחיטה הוי כמתחך עפר צנתי' צ"ב קמחייב אהוא פורתא מחייב. תימה כיון דקוף השחיטה פוסלת אין לו להתחייב אפורתא קמא אפילו למ"ד ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף כדמשמע צפ"צ דחולין (דף נט:) דפריך מההיא דאירע צה פסול צשחיטה בין קודם פסולה בין לאחר פסולה אין מוטבחה צגדיס צהואתה קודם פסולה מטמאה צגדיס לאחר פסולה אין מטמאה צגדיס ואי אמרת ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף ניפלוג נמי צשחיטה ומאי נתקלקלה צשחיטה קאמרת כיון דנתקלקלה צשחיטה לצסוף איגלאי מילתא למפרע דמעיקרא לאו שחיטה היא כלל ואיתו לקולו מפי ר"ת דלאו דוקא נתקלקלה צגוף השחיטה כגון נוסח ומעקר אלא אפי' נתקלקלה ע"י מלאכה ששעה צצנת שחיטה דומיא דאירע צה פסול צהואתה דמיירי צפסול מלאכה דאי לאו הכי אכתי מלאכה הוי ניפלוג נמי צשחיטה צפסול מלאכה אלא משמע התם דאפי' למ"ד ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף כשאיירע פסול צנתי' אין תחילת השחיטה שחיטה וי"ל דהכא נמי הי"מ לאקשווי ליה אלא צלאו הכי מסלק ליה שפיר: ל"מ קסבר רבי יוחנן חולין שנשחטו בעורה לאו דאורייתא. ומקשה דידה צדידיה דאינה גופיה אמר צפרק האיש מקדש (קדושין דף נז טז:) חולין שנשחטו בעורה לאורייתא ויליף לה מקרא:

מוסף רש"י

אינה לשחיטה אלא לצסוף. אין השחיטה קרייה שחיטה אלא צסויה (חולין סג.)

רבינו חננאל

השוחט ונמצא טרפה, השוחט חולין בעורה משלם תשלומי ד' וה' ואקשינן אליבא דר' יוחנן דאמי' ישנה לשחיטה מוחלה ועד סוף, ודברי ר' יוחנן מפורשין בפרק השוחט אחד בעוף, לימא חולין שנשחטו בעורה איסוריהו לאו דאורייתא,